

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Karla Šimky a soudkyň Mgr. Evy Šonkové a JUDr. Miluše Doškové v právní věci žalobce: **Y. Z.,** proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra,** se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 29. 3. 2018, č. j. OAM-1017/ZA-ZA12-ZA16-2017, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 30. 7. 2018, č. j. 1 Az 24/2018 – 30,

takto:

I. Návrh žalobce na ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti **se zamítá.**

II. Kasační stížnost **se zamítá.**

III. Žalobce **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

IV. Žalovanému **se** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **nepřiznává.**

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Žalobce podal k Městskému soudu v Praze (dále jen „městský soud“) žalobu proti v záhlaví označenému rozhodnutí žalovaného, kterým žalovaný neudělil žalobci mezinárodní ochranu dle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů. Městský soud žalobci zaslal k vyplnění formulář *Prohlášení o*

osobních, majetkových a výdělkových poměrech pro osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce s tím, aby jej soudu zaslal ve lhůtě 15 dnů od dne doručení přípisu řádně vyplněný a doložený příslušnými listinami.

[2] Vyplněný formulář městský soud ve stanovené lhůtě obdržel. Žalobce v něm uvedl, že není zaměstnán, neboť je žadatelem o mezinárodní ochranu. K ostatním majetkovým a finančním poměrům a především k výši svých výdajů nic neuvedl. Městský soud jej proto požádal o sdělení, v jaké výši platí nájemné a ostatní poplatky spojené s užíváním bytu a z jakých příjmů hradí své potřeby spojené s bydlením, stravou, ošacením a dopravou, a to ve lhůtě 10 dnů ode dne doručení přípisu. V reakci na výzvu žalobce soudu zaslal čestné prohlášení, ve kterém uvádí, že bydlí u kamaráda, a proto neplatí za nájem, chodí pěšky a má české přátele, kteří mu finančně vypomáhají. Městský soud žalobce vyzval, aby sdělil jména a adresy českých přátel, kteří mu finanční podporu poskytují, na což žalobce reagoval sdělením, že přátelé jsou pryč, a proto shání další „*sponzory*".

[3] Městský soud následně vydal dne 30. 7. 2018 v záhlaví označené usnesení (dále jen „napadené usnesení"), jímž zamítl žalobcův návrh na ustanovení zástupce. S odkazem na rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 6 As 220/2015 uvedl, že žalobce navzdory řádné výzvě neposkytl soudu hodnověrné informace o svých majetkových poměrech, nebylo proto možné dovodit, že jsou u něho splněny předpoklady pro osvobození od soudních poplatků.

II. Obsah kasační stížnosti

[4] Proti napadenému usnesení podal žalobce (dále jen „stěžovatel") kasační stížnost z důvodů dle § 103 odst. 1 písm. a), b), c) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s."). Namítá, že městský soud zkrátil jeho možnost bránit se v soudním řízení. Uvádí, že vyplnil zaslaný formulář a zaslal soudu dvě čestná prohlášení, není proto pravda, že neposkytl soudu hodnověrné informace o svých majetkových poměrech. Je žadatelem o mezinárodní ochranu, a nemůže proto pracovat, nemá v České republice příbuzné ani majetek, nepodniká ani nedostává od státu žádné dávky. Bydlí u kamaráda a jídlo dostává díky různým charitám, které poskytují i právní poradenství, pouze však v omezeném množství. Stěžovatel současně s podáním kasační stížnosti požádal o ustanovení zástupce a přiznání odkladného účinku napadenému rozhodnutí.

III. Posouzení kasační stížnosti Nejvyšším správním soudem

[5] Nejvyšší správní soud nejprve zkoumal formální náležitosti kasační stížnosti. Konstatoval, že stěžovatel je osobou oprávněnou k jejímu podání, neboť byl účastníkem řízení, z něhož napadené usnesení vzešlo (§ 102 s. ř. s.) a kasační stížnost byla podána včas (§ 106 odst. 2 s. ř. s.).

[6] Podle ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu se ustanovení § 105 odst. 2 s. ř. s. o povinném zastoupení advokátem v řízení o kasační stížnosti uplatní pouze tehdy, směřuje-li kasační stížnost proti rozhodnutí krajského soudu o návrhu ve věci samé či o jiném návrhu, jehož podání je spojeno s poplatkovou povinností (viz usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 – 19,

bod 27, publ. pod č. 3271/2015 Sb. NSS, dostupné tak jako ostatní zde uvedená rozhodnutí Nejvyššího správního soudu z www.nssoud.cz). Takovým rozhodnutím však napadené usnesení ve věci ustanovení zástupce není (viz zejména odst. [27] až [29] citovaného usnesení rozšířeného senátu), stěžovatel proto nemá povinnost být v nynějším řízení zastoupen advokátem. Pokud však stěžovatel o ustanovení zástupce sám požádal, musí být o jeho žádosti rozhodnuto.

[7] Podle § 35 odst. 8 s. ř. s. „[n]*avrhovateli, u něhož jsou splněny předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to nezbytně třeba k ochraně jeho práv, může předseda senátu na návrh ustanovit usnesením zástupce, jímž může být i advokát*“(důraz přidán).

[8] V posuzovaném případě není naplněna podmínka existence nezbytné potřeby zastoupení advokátem. Kasační stížností je totiž brojeno proti procesnímu rozhodnutí městského soudu a předmětem řízení před Nejvyšším správním soudem je jednoduchá otázka týkající se posouzení podmínek pro osvobození od soudních poplatků. K tomu, aby zdejší soud přezkoumal zákonnost napadeného usnesení, postačuje, že stěžovatel v kasační stížnosti zpochybnil úvahy městského soudu o stěžovatelově nemajetnosti. Kasační stížnost obsahuje dostatečné argumenty, a není nutné ustanovit stěžovateli pro řízení před Nejvyšším správním soudem zástupce (srov. např. rozsudek zdejšího soudu ze dne 3. 3. 2016, č. j. 10 As 7/2016 – 17). Nejvyšší správní soud proto stěžovatelův návrh na ustanovení zástupce zamítl.

[9] Důvodnost kasační stížnosti vážil Nejvyšší správní soud v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené usnesení netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.), přičemž žádnou takovou neshledal. Stěžovatel podřadil důvody kasační stížnosti pod § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s., ve své kasační stížnosti nicméně uvádí pouze argumenty směřující proti nesprávnému právnímu posouzení věci [§ 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.]. Subsumpce kasačních důvodů pod konkrétní zákonná ustanovení je záležitostí právního hodnocení zdejšího soudu, a nejde proto o nedostatek návrhu, který by bránil jeho věcnému projednání (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 1. 2004, č. j. 2 Afs 7/2003 – 50, publ. pod č. 161/2004 Sb. NSS).

[10] Podstatou kasační stížnosti je nesouhlas stěžovatele s posouzením právní otázky splnění zákonných podmínek pro přiznání osvobození od soudních poplatků ze strany městského soudu, jež představuje jeden z předpokladů pro úspěch návrhu na ustanovení zástupce.

[11] Podle § 36 odst. 3 s. ř. s. „[ú]*častník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvlášť závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne.*“ Účastníkovi lze přiznat osvobození od soudních poplatků pouze výjimečně, odůvodňují-li to poměry účastníka, a to zcela nebo zčásti (usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 5. 2010, č. j. 1 As 70/2018 – 74, publ. pod č. 2099/2010 Sb. NSS).

[12] Podle ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu, je výlučně na účastníku samém, aby svoji materiální situaci soudu dostatečně konkrétně popsal a současně, aby projevil zákonem požadovanou aktivitu a předložil (pokud možno současně se žádostí o osvobození) doklady prokazující nedostatek finančních prostředků, tj. údaje o výši svých příjmů a výdajů, a svou nemajetnost (usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 8. 2010, č. j. 1 As 23/2009 – 95, publ. pod č. 2163/2011 Sb. NSS). Pokud účastník tuto povinnost nesplní, soud výdělkové a majetkové možnosti sám z úřední povinnosti nezjišťuje (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 1. 2005, č. j. 7 Azs 343/2004 - 50, č. 537/2005 Sb. NSS) a žádosti nevyhoví. Stejně tak jí nevyhoví, budou-li sdělené údaje neúplné nebo nepravdivé (rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 8. 2009, č. j. 1 As 39/2009 - 88, publ. pod č. 1962/2010 Sb. NSS, či ze dne 24. 5. 2018, č. j. 2 As 112/2018 - 28). Před rozhodnutím o zamítnutí návrhu se soud nicméně musí v součinnosti s účastníkem řízení pokusit o došetření co možná nejpřesnějšího obrazu o tom, jaké jsou skutečné majetkové poměry účastníka (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 7. 2015, č. j. 2 As 153/2015 – 27).

[13] V rozsudku ze dne 27. 1. 2016, č. j. 6 As 220/2015 – 18, ze kterého vycházel již městský soud, Nejvyšší správní soud konstatoval, že „*nepochybuje o tom, že status osoby žádající o mezinárodní ochranu negativně ovlivňuje výdělkové poměry stěžovatele. Současně je však zřejmé, že stěžovatel žije mimo pobytové středisko nebo zařízení pro zajištění cizinců, a přesto nijak k výzvě soudu nedoložil, z jakých zdrojů hradí vznikající náklady, zejména pravidelné náklady na bydlení, základní životní potřeby, na ošacení, na osobní hygienu apod. To navíc za situace, kdy tvrdí, že má vyživovací povinnost ke dvěma svým dětem. Pokud by údaje uvedené v prohlášení byly pravdivé a stěžovatel by skutečně neměl žádné příjmy ani majetek či úspory, neměl by na uspokojování svých životních potřeb, úhradu nákladů na bydlení nebo plnění vyživovací povinnosti ke dvěma dětem vůbec žádné prostředky. Z těchto důvodů má Nejvyšší správní soud za to, že údaje uvedené stěžovatelem v prohlášení nepředstavují úplné doložení jeho majetkových a výdělkových poměrů*“ (obdobně též rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 2. 2017, č. j. 7 As 321/2016 – 22).

[14] V posuzované věci je třeba vzít v úvahu, že ačkoli je stěžovatel žadatelem o mezinárodní ochranu, nežije ani v pobytovém středisku, ani v zařízení pro zajištění cizinců, nýbrž na soukromé adrese. Ve formuláři neuvedl nic ke svým výdajům na stravu a bydlení a svá další tvrzení ani přes výzvu městského soudu nijak nekonkretizoval ani nedoložil. Zatímco v řízení před městským soudem uváděl, že ho finančně podporují čeští známí, v kasační stížnosti hovoří o blíže nespecifikované charitě, přičemž změnu svých tvrzení nijak neodůvodňuje. Nejvyšší správní soud proto přisvědčuje městskému soudu, že stěžovatel byl ohledně svých majetkových a finančních poměrů velmi nekonkrétní a nepřesvědčivý, přičemž svá tvrzení nevyjasnil ani nepodložil, ačkoli mu městský soud adresoval dvě výzvy a poskytl mu dlouhé lhůty pro vykreslení jeho poměrů. Je pravdou, že prokazování nemajetnosti, tedy negativní skutečnosti, může být pro účastníka řízení složité, stěžovateli však nic nebránilo předložit městskému soudu čestné prohlášení svého známého, u kterého údajně přebýval, či potvrzení, že využívá služeb charity a v jakém rozsahu. Nic takového však stěžovatel neučinil. Nejvyšší správní soud proto přisvědčuje městskému soudu, že přes opakované výzvy soudu stěžovatel nesplnil svou povinnost věrohodně doložit své majetkové a výdělkové poměry.

[15] Podle § 35 odst. 8 části věty před středníkem s. ř. s. „[n]*avrhovateli, u něhož jsou předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to nezbytně třeba k ochraně jeho práv, může předseda senátu na návrh ustanovit usnesením zástupce, jímž může být i advokát*“. Z citace tohoto ustanovení vyplývá, že účastníku řízení lze ustanovit zástupce tehdy, jestliže jsou kumulativně splněny dvě podmínky: 1. jde o účastníka, u něhož jsou dány předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, a 2. jestliže je to nezbytně třeba k ochraně jeho zájmu. Jelikož stěžovatel neprokázal splnění jedné ze dvou zákonných podmínek, nemohl městský soud jeho žádosti o ustanovení zástupce vyhovět, a jeho rozhodnutí tak není nezákonné.

IV. Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

[16] Nejvyšší správní soud dospěl ze shora uvedených důvodů k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji dle § 110 odst. 1 *in fine* s. ř. s. zamítl.

[17] Nejvyšší správní soud uvádí, že neposuzoval návrh stěžovatele na přiznání odkladného účinku, neboť o kasační stížnosti rozhodl přednostně bez zbytečného odkladu poté, co mu byly předloženy veškeré nutné podklady pro rozhodnutí. Nadto je třeba upozornit, že podání žaloby proti rozhodnutí o neudělení mezinárodní ochrany (a následně i podání kasační stížnosti proti rozsudku krajského soudu) má odkladný účinek ze zákona (§ 32 odst. 2 a 5 zákona o azylu).

[18] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s § 60 odst. 1 a 7 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s., tj. podle pravidla úspěchu ve věci. Stěžovatel neměl ve věci přezkumu rozhodnutí o nevyhovění návrhu na ustanovení zástupce úspěch, a nemá proto právo na náhradu nákladů řízení. Úspěšný žalovaný vznik nákladů řízení o kasační stížnosti netvrdil a ani ze spisu Nejvyššího správního soudu neplyne, že by mu nějaké náklady vznikly, proto mu právo na jejich náhradu nemohlo být přiznáno.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 19. září 2018

JUDr. Karel Šimka
předseda senátu